

Jatkokoulu alkoi 1934

Ajatus jatko-opetuksesta sisältyi jo vuoden 1866 kansakoululakiin. Myös vuoden 1921 oppivelvollisuuslaki sisälsi määräykset jatko-opetuksesta. Kansakoulu muuttuisi sen mukaan kuusivuotiseksi. Kaupungeissa ja kauppaloissa sekä taajaväkisissä yhdyskunnissa sitä seuraisi kaksivuotinen päiväjatko-opetus. Maalaiskunnissa on jatko-opetusta annettava kahden lukuvuoden aikana vähintään sata ja enintään 150 tuntia vuodessa, jos opetusta saamaan kouluun ilmoittautui vähintään kahdeksan jatkokoululaista. Jos heitä oli viisi, oli opetusta järjestettävä 75 tuntia lukuvuodessa.

Vuoden 1923 asetuksen mukaan maalaiskansakoulujen jatko-opetuksessa tuli pääaineina opettaa kirjallisuutta, yhteiskuntaoppia, maa- ja kotitaloutta sekä käsitöitä. Näihin pääaineisiin oli liitettävä läheisesti kirjoitus- ja laskuharjoituksia ”ynnä tilan salliessa korkeintaan pari muuta ainetta vähäisin tuntimäärin”.

Pitkä työpäivä

Menosten kohdalla jatko-opetus, tai kuten sitä kansan suussa kutsuttiin jatkokoulu, on alkanut 1934. Ilmeisesti sitä on Urjalassa ollut aiemmin, koska kunnalliskertomuksessa todetaan, että päätettiin aloittaa keskeytyksissä ollut jatko-opetus jälleen elokuun 1. päivästä elokuuta 1934. Vuosina 1932 ja 1933 maalaiskunnat olivat eduskunnan päätöksellä vapautettuja jatko-opetuksen järjestämisestä ja eduskunta kielsi säästösyistä kunnilta valtionavun. Toisaalta oppivelvollisuuskin tuli vähitellen täydelleen toteutetuksi.

Vuonna 1934 jatkokoulu alkoi Menosissa syyskuun 12. ja päättyi joulukuun 18. ja jatkui tammikuun 15. päättyen jo helmikuun 26. päivää. Opetusta annettiin 18 viikkona kuusi tuntia viikossa. Koulupäiviä kertyi 35. Opetusjärjestelyistä on opettaja Veijosen huomautuksena kirjattu toimintakertomukseen: ”Kouluradio-ohjelmiston tultua jatko-opetuksen avuksi, aloin ottaa 6 viikkotuntia, vaikka hyväksytty opetussuunnitelma edellytti vain puolet siitä määrästä.”

Vuoden 1935 tilaston mukaan jatko-opetukseen osallistui syyslukukaudella kuusi poikaa ja 12 tyttöä eli yhteensä 18. Kevätlukukaudella vastaavasti kahdeksan poikaa ja 12 tyttöä eli yhteensä 20.

Vuonna 1936 jatko-opetusta oli koulussamme tiistaisin ja perjantaisin. Opetus alkoi kello 16.00 ja päättyi 19.00. Opettajan työpäivästä tuli siis varsin pitkä noina päivinä. Tosin myös moni jatkokoululainen oli silloin jo työelämässä ainakin osittain. Tiistaina näyttää lukujärjestyksessä olleen laskentoa, maatalousoppia ja asioimiskirjoitusta. Perjantaina oli uskontoa, maatalousoppia ainekirjoitusta ja laulua.

Samana syksynä jatko-opetuksen tuntimäärä oli jaettu seuraavasti:

Uskontoa	10 tuntia
Maataloutta ja sen sivuelinkeinoja	40 tuntia
Laskentoa ja asioimiskirjoitusta	30 tuntia
Ainekirjoitusta	10 tuntia
Laulua	10 tuntia
Yhteensä	100 tuntia

Tarkastaja antaa palautetta

Opettaja laati jatko-opetustakin varten vuosittain suunnitelman ja lähetti sen tarkastajan hyväksyttäväksi. Puheen olevana vuonna tuli palautettakin. Opettaja Veijonen oli esittänyt opetussuunnitelmassa, että ”Uskonnossa käydään lyhyt katekismus lävitse. Sopivissa kohdissa rinnastusta raamatun historiaan.” Tarkastaja Frans Nurmi totesi, että ”Jatko-opetuksessa ei

hyväksytä varsinaista katekismuksen lukua. Lienee sen tähden parasta ottaa uskonnosta raamatunlukua”.

Usein ei tarkastajilta kommentteja tullut, mutta tuona syksynä oli kolme muutakin kohtaa oikein kirjoituskoneella kirjoitettuna. Nämä koskivat alakoulua ja yläkoulua:

”Alakansakoulun uskonnonopetus menettää havainnollisuuspohjansa, jos siinä käytetään oppikirjaa. Erillinen mittaussoppitunti on yhtä luonnoton kuin olisi erillinen kertotaulutuntikin. Raittiusopetuksen tehostamiseksi ja lasten koulutyötä virkistämään suosittelen toivonliitto-toimintaa.”

Jatkokoulun maatalouden opetuksessa oli oppikirjana Yrjö-Koskinen - Nääänen parivaljakon kirjoittama Maatalousoppi. Valmistuskirjana opettaja käytti J. E. Sunilan ym. laatimaa Pienviljelijän käsikirjaa.

Kotitaloudesta Veijonen mainitsee, että aikoo Aino Johanssonin oppikirjan mukaan keskustella viisi tuntia pöytätavoista. Laskentoon oli kansakoulun jatko-opetusta varten laadittu laskuoppi. Siitä käytiin pääpiirteissään lävitse maataloudellinen vuorokurssi. Ainekirjoituksista mainitaan, että aiheet valitaan maatalouden alalta. Laulutunnit käytettiin hengellisten ja isänmaallisten laulujen oppimiseen. Veijonen oli innokas laulumies.

Jatkokoulussa oli käytössä myös kaksi vuosikurssia. Edellä oli ensimmäisen kurssin oppisisältö.

Toisella vuosikurssilla tuntijako oli:

Yhteiskuntatietoa	35 tuntia
Laskentoa	15 tuntia
Kirjallisuutta ja asioimiskirjoitusta	15 tuntia
Laulua	10 tuntia
Käsitöitä sekä pojille että tytöille	25 tuntia
Yhteensä	100 tuntia

Yhteiskuntaopin asioita opeteltiin Merikosken Nuorten kansalaistiedosta. Laskennossa käytiin nyt läpi yhteiskunnallinen vuosikurssi. Kirjallisuudessa Maamme-kirjasta kolmas luku ja asioimiskirjoitukset laadittiin tarkastaja Laurilan ohjeen mukaan. Laulutuntien ohjelma oli edelleen hengellisiä ja isänmaallisia lauluja.

Käsitöissä tytöt tekivät Sanni Veijosen johdolla miehen alushousut ja sohvatyynyn villalankavirkkauksella. poikien ohjelmaan kuului kirvesvarsi ja tuoli.

Maanpuolustus korostui sota-aikana

Vuonna 1944 opetusohjelmaan tuli maanpuolustus, jota opetettiin pojille 25 tuntia. Aukusti Isoherrasen opetussuunnitelman mukaan opetukseen kuului Suomen sotalaitoksen kehitys, Suomen itärajan muutokset, nykyisten puolustusvoimien kokoonpano, asevelvollisuuslakia, kartan ja kompassin käyttöä, suunnistusharjoituksia ja suljetun järjestyksen alkeita.

Jatkokoululaiset Menosissa 1933-58

Vuosi	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
1933	8	12	20
1934	8	12	20
1935	6	12	18
1936	4	6	10

1937	6	10	12
1938	7	9	16
1939	9	6	15
1940	8	7	15
1941	11	11	22
1942	4	7	11
1943	6	4	10
1944	8	8	16
1945	8	9	17
1946	9	7	16
1947	8	4	12
1948	5	3	8
1949	6	4	10
1950	5	2	7
1951	3	2	5
1952	6	3	9
1953	4	4	8
1954	3	1	4
1955	5	6	11
1956	5	2	7
1957	5	6	11
1958	5	6	11

Kotitalouskurssien keskusluna oli aluksi Menosten koulu

Elokuussa 1945 ehdotti kansakoululautakunta kotitalousopettajan viran perustamista. Muuttuneen lain mukaan kunnassa, jossa oli iltajtko-opetusta yli kymmenessä kansakoulussa, tuli olla päätoiminen opettaja. Virka perustettiin ja panttiin auki, mutta päteviä hakijoita ei ollut. Uusintahalla saatiin kaksi hakijaa, joista valittiin urjalalainen kotitalousneuvoja Helvi Posio. Hän aloitti toimessa marraskuun alusta 1945 ja laati opetussuunnitelman ja hankintalistan tarvittavista välineistä ja tarveaineista. Vuoteet, penkit ja pöydät päätettiin lainata Urjalan kunnalliskodista.

Menosten uudehkosta alakansakoulusta tulikin nyt keskusluna tyttöoppilaiden kotitalouskurseja varten. Tähän keskuslunaan saapuivat työt kunnan kaikilta kouluilta ja myös majoittuivat sinne kurssiajaksi. Tyttöjä oli kerrallaan 10–15. Alakoululaiset sijoitettiin veistoluokkaan. Vuodesta 1948 tytöt kävivät kotitalouskurssin Honkolassa. Kurseilla kävivät etupäässä kahdeksaluokkalaiset. Talouskoulu kierteli eri kouluilla ja oli viimeksi Huhdissa. Pitkäaikaisin opettaja oli Tyyne Sunimento

Pojien metsäkurssit

Pojille järjestettiin kahdeksannella luokalla metsäkurseja. Ne kestivät muutaman päivän. Vuonna 1956 kehoitettiin kurssilla ottamaan mukaan seuraavat varusteet:

2 lakanaa ja tyynynpäällinen
peseytymisvälineet
kumi- tai kumiteräsaappaat
verryttelypuku ja kumitossut (jos on)
puukko
vihko, kynä ja kumi

Majoitus ja muonitus ja koulutus olivat Huhdissa lastenkodeilla. Meno-paluu korvattiin linja-autotaksan mukaan. Tähän kurssiin otti osaa 28 poikaa Hanhisuolta, Puolimatkasta, Urjalankylästä, Nuutajärveltä ja Menosista. Opettajana toimi metsäteknikko Antti Malin.

Kansalaiskouluun 1959

Kansalaiskouluun siirtyminen toteutettiin melkoisella vauhdilla. uusi kansakoululaki vuodelta 1958 antoi vauhtia. Opetus alkoi tammikuussa 1959.

Lokakuussa 1958 asiaa pohdittiin Urjalan kunnan kansakoulukokouksessa. Tarkastaja Arvo Jääskinen selvitti uutta lakia ja asetusta. Opettaja Paavo Yli-Paavola tiedusteli kunnan edustajilta kansalaiskoulun aloittamistilannetta. Kunnanvaltuuston puheenjohtaja Sulho Ojala sanoi asiassa olevan monia vaikeuksia ja asian olevan vielä raaka, mutta tulevan valtuuston käsittelyyn heti, kun esitys saadaan. Kansakoululautakunnan sihteeri Veikko Mononen kertoi, että keväällä tulee 200 tunnin kurssi ja menoarviota varten tarvitaan jatkokouluoppilaiden lukumäärä.

Tarkastaja Jääskinen oli sitä mieltä, että Urjalassa tulee aloittaa kansalaiskoulu vuoden alusta kurssimuotoisena Huhdin vanhalla koululla. Tarvittaisiin yksi yleisaineiden opettaja, muuten tultaisiin toimeen tuntiopettajilla. Kurssimuotoisuus merkitsee sitä, että pidetään vähintään 200 tuntia eli käytännössä kuitenkin 231 tuntia. Tytöillä tuntimäärä on suurempi kotitalousopetuksen vuoksi. Kansakoululautakunnan tulee valmistella asia tarkemmin. Koulun johtajana tulisi toimimaan yleisaineiden opettaja.

Maaltapaon estäjäksi

Vuonna 1961 kansakoulukokouksessa pohdittiin jälleen kansalaiskouluasiaa nyt uuden tarkastajan Esko Korpijärven puheen pohjalta. Korpijärven mukaan kansalaiskoulun pääasiallisena tehtävänä on nuorison kiintymyksen herättäminen kotiseutuun eli toimia maaltapaon estämiseksi. Hän piti kansalaiskoulua Urjalan koulutoimen lähiaikojen tärkeimpänä tavoitteena. Koulun pitäisi olla täydellinen liike- ja metsälinjoineen sekä siihen yhdistettynä ammatinvalinnan ohjaus.

Lehtori Aarne Kailanpää käsitteli myös kansalaiskoulua. Hänen mukaansa koulu on luotava oppilaita varten. Koulun tarkoituksena on antaa oppilaille mahdollisimman paljon käytännöllistä oppia, oppia elämää ja yhteiskuntaa varten. Kansalaiskoulussa on otettava huomioon oman paikkakunnan tarpeet. Kailanpään mukaan Urjalan kansalaiskoulussa tulisi olla neljä teorialuokkaa ja kahdeksan työryhmää. Oppilaille tulisi järjestää yhtenäiset täydet työpäivät. Oppilasmäärä edellyttää kahta yleisaineiden opettajaa, talousopettajan ja tarpeellisen määrän työharjoitusten opettajia ja tuntiopettajia. Ensin tulisi yksivuotinen kansalaiskoulu ja sen antaminen kokemusten pohjalta täydellinen kansalaiskoulu. Kokous hyväksyi myös kunnanvaltuustolle osoitetun vetoimuksen kansalaiskoulun kehittämiseksi.

Jatko-opetus jatkui aina viisikymmenluvun lopulle, jolloin alkoi kansalaiskoulu. Vuonna 1958 kunnanhallitus asetti toimikunnan selvittämään, miten edullisimmin saataisiin hoidetuksi kansalaiskoulua käyvien koululaisten matkakysymykset. Kansakoulua käytiin ensin seitsemän luokkaa ja sitten siirryttiin kansalaiskouluun, joka toimi monissa eri toimipisteissä: Aseman koululla, entisellä Huhdin kansakoululla, talouskoululla reservikasarmin alueella, Salmen koululla ja muissa tiloissa, kunnes 1976 siirryttiin peruskouluun, jolloin vähitellen vanhat opetustilat jäivät pois käytöstä ja opetus siirtyi entisen yhteiskoulun tiloihin.

Kansalaiskoulun johtajana toimi Juhani Carlstedt, joka opetti kirjanpitoa. Pentti Mäkinen oli maatilatalouden, laskennon, yhteiskuntaopin ja uskonnon opettajana. Sirkka-Liisa Kinnari(myöhemmin Selkama) opetti voimistelua, konekirjoitusta, terveystoppiä, käsialaharjoituksia ja musiikkia. Tyttöjen käsitöitä opetti Marja-Liisa Autio ja poikien puutöitä Yrjö Salo. Metallitöitä opettivat Veikko Virkkunen ja Osmo Saario. Kotitaloutta ja lastenhoitoa opetti Mirja-Kaarina Sulkonen.

Kansalaiskoulu tarjosi kymmenille menoslaisille koululaisille perustan jatko-opintoihin ja työelämään.